

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему:

**«УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ
ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ»**

Виконавець:

студентка факультету економіки та управління
підприємництвом

Рибченко Олександра Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Пудичева Галина Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Рівень розвитку національної економіки визначається рівнем конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, насамперед, промислових підприємств. В умовах відкритої ринкової економіки боротьба за споживача на внутрішньому та зовнішньому ринках вимагає створення та виробництва дійсно конкурентоспроможних товарів. У зв'язку з цим пошук резервів зменшення собівартості продукції та обґрунтування рішень у даній сфері діяльності є однією з найбільш актуальних проблем для промислових підприємств України, оскільки собівартість продукції (робіт, послуг) – це один з найважливіших показників, так як в ньому знаходять відображення усі сторони роботи підприємства, а саме рівень організації виробничого процесу, його технічна оснащеність, ступінь ефективності використання необоротних та оборотних активів, продуктивність праці, рівень організації матеріально-технічного постачання тощо.

За допомогою планування собівартості виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюються контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і працівників. Одержання найбільшого ефекту з найменшими витратами, економія трудових, матеріальних і фінансових ресурсів залежать від того, як вирішує підприємство питання зниження собівартості продукції.

Тому основним завданням планування собівартості є виявлення і мобілізація наявних на підприємстві резервів для систематичного зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції, а також зростання на цій основі прибутку підприємства. У сучасних умовах планування, в першу чергу, має забезпечити систематичне зниження витрат, що є запорукою успішного функціонування на ринку.

Дослідженню собівартості та її сутності завжди приділяли увагу українські та зарубіжні вчені-економісти. Найбільш глибоко досліджено собівартість як в історичному, так і в економічному аспекті в працях таких вчених, як А.Ф. Аксененко, Т.П. Карпова, П.С. Безруких, В.М. Панасюк, М.А. Болюх, Ф.Ф. Бутинець, В.П. Завгородній, Д.Г. Шорт, М.І. Маниліч, Й.С. Мацкевічус, В.Ф. Палій, В.М. Пархоменко, В.В. Сопко, Н.Г. Міценко, М.Г. Чумаченко та ін.

Мета дослідження. Мета даної роботи полягає в науковому обґрунтуванні шляхів удосконалення системи планування собівартості продукції та розробка заходів щодо реалізації резервів зниження собівартості продукції.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати ряд завдань, основними серед яких є:

1. Розкрити економічний зміст собівартості продукції та розглянути її види в залежності від класифікаційних ознак;
2. З'ясувати сутність та складові системи планування собівартості продукції;
3. Дослідити методичні підходи до планування собівартості продукції;
4. Надати загальну характеристику ПАТ «Одескабель»;

5. Охарактеризувати основні техніко-економічні показники діяльності підприємства;
6. Провести аналіз системи планування собівартості продукції;
7. Визначити напрями удосконалення системи планування собівартості продукції на ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»;
8. Розробити заходи щодо використання резервів зниження собівартості продукції підприємства.

Об'єкт дослідження – формування та удосконалення системи планування собівартості продукції ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, науково-методичних та практичних положень щодо удосконалення системи планування собівартості продукції.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань були застосовані такі методи: діалектичний метод пізнання, системний підхід для комплексного дослідження витрат, які входять до складу собівартості продукції, методичний апарат статистичного аналізу, а саме кореляційно-регресійний аналіз, порівняння, факторний аналіз.

Інформаційна база дослідження. Інформаційним забезпеченням для написання даної роботи слугували фінансова звітність ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель», праці вітчизняних та зарубіжних вчених, статті у фахових наукових виданнях, збірники наукових праць, положення бухгалтерського обліку, офіційні статистичні дані.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменувань) та 11-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 140 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 48 таблиць, 31 рисунок.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: 51. Рибченко О.А. Основні напрями зниження собівартості продукції на українських підприємствах / О.А. Рибченко // Науковий студентський вісник. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – №27. – С. 161-164.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи планування собівартості продукції на підприємстві» розглянуто економічний зміст поняття собівартості продукції, її види, сутність та складові системи планування собівартості продукції, методичні підходи до планування собівартості продукції.

У другому розділі «Аналіз системи планування собівартості продукції на ПАТ «Одескабель» проаналізовано діяльність ПАТ «Одескабель», основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, систему планування собівартості продукції.

У третьому розділі «Напрями удосконалення системи планування собівартості продукції на ПАТ «Одеський кабельний завод» запропоновано використання виробничої функції для удосконалення системи планування собівартості продукції

та заходи щодо використання резервів зниження собівартості продукції: збільшення обсягів виробництва нагрівальних кабелів, заміна в цеху ВОК ламп розжарювання на світлодіодні лампи з датчиками руху.

ВИСНОВКИ

Собівартість – це синтетичний показник, що відображає рівень функціонування багатьох ключових ділянок підприємства, а саме:

- розвиток техніки та її використання;
- організація виробництва та праці, зокрема продуктивність праці;
- організація управління підприємством.

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Розкрито економічний зміст поняття собівартості продукції, який визначає величину понесених на виготовлення і реалізацію продукції витрат у грошовій формі, від якої залежить фінансовий результат підприємства. Охарактеризовано основні види собівартості продукції за декількома класифікаційними ознаками: склад витрат, що включається в собівартість продукції; тривалість розрахункового періоду; склад продукції; ступінь охоплення підприємства; час формування затрат.

2. З'ясовано сутність та складові системи планування собівартості продукції. Планування витрат дозволяє оптимізувати поточні витрати підприємства, тим самим забезпечує необхідні темпи зростання прибутку і рентабельності підприємства, що є головним мотивом діяльності підприємства. Тому планування собівартості промислової продукції, можливі шляхи її зниження є одним із головних завдань підприємства для здійснення економічної ефективної його діяльності в умовах ринкової економіки.

План по собівартості продукції – один з найважливіших розділів плану економічного та соціального розвитку підприємства, що включає такі розділи:

- кошторис витрат на виробництво продукції;
- собівартість всієї товарної і реалізованої продукції;
- планові калькуляції окремих виробів;
- розрахунок зниження собівартості товарної продукції по техніко-економічних факторах.

3. Досліджено методичні підходи до планування собівартості продукції, під якими розуміють сукупність прийомів документування витрат і способів відображення їх в обліку за статтями витрат, що забезпечують визначення собівартості як всієї товарної продукції, так і окремих її видів. Виділяють такі основні методи: нормативний; параметричний та розрахунково-аналітичний.

4. Надано загальну характеристику ПАТ «Одескабель», що займає одну з провідних позицій на всьому пострадянському просторі, пройшовши перетворення з приватних майстерень, які спеціалізувалися на виготовленні шнурів слабого струму, в сучасне підприємство кабельної галузі.

5. Охарактеризовано основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, включаючи показники ліквідності та платоспроможності, ділової

активності, фінансової стійкості та стабільності, рентабельності підприємства, в результаті чого можна зробити висновок, що в цілому діяльність підприємства є ефективною, проте необхідно звернути увагу на виявлені проблеми, в тому числі і його фінансову стійкість.

6. Проведено аналіз системи планування собівартості продукції, для якого було побудовано рівняння регресії:

$$y = -6251,07 + 1,322769 \cdot x_1 - 360,939 \cdot x_2,$$

яке визначило зв'язок між повною собівартістю реалізованої продукції (y), обсягом реалізованої продукції (x_1) та виробітком на 1 працівника (x_2). Також на основі трьохфакторних мультиплікативних моделей матеріальних та трудових витрат за допомогою методів ланцюгових підстановок та виявлення ізолюваного впливу факторів було досліджено вплив основних факторів на ці витрати та виявлено резерви їх зниження.

7. Визначено напрями удосконалення системи планування собівартості продукції на ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель», ключову роль серед яких займає використання виробничої функції для удосконалення системи планування собівартості продукції:

$$Y = 2,4932 \cdot M^{0,9142} \cdot L^{0,0427},$$

де Y – обсяг товарної продукції,

M , L – величина матеріальних витрат та праці відповідно в процесі виробництва продукції підприємства (виробничі ресурси), на основі якої розраховуються економіко-математичні характеристики, які, в свою чергу, допомагають в прийнятті правильних управлінських рішень.

8. Розроблено заходи щодо використання резервів зниження собівартості продукції підприємства, серед яких:

- заміна ламп розжарювання на світлодіодні світильники (прожектори) з датчиками руху, річна економія від якої складає 7 955 гривень, причому термін окупності цієї заміни – 279 днів, в результаті якої повна собівартість 1 км волоконно-оптичного кабелю зменшиться на 53 копійки;

- збільшення обсягів виробництва нагрівальних кабелів на 50%, в результаті якого спостерігається відносна економія умовно-постійний витрат на 25 052 571 гривень, що обумовлює зменшення повної собівартості 1 км нагрівального кабелю на 310,58 гривень. Причому доцільно також оптимізувати витрати на виробництво та реалізацію продукції, виявляючи резерви їх зниження за рахунок складових цих витрат.

Таким чином, розроблені заходи з удосконалення системи планування собівартості продукції ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель» дозволять підвищити ефективність діяльності підприємства в цілому.

АНОТАЦІЯ

Рибченко О. А. «Удосконалення системи планування собівартості продукції на підприємстві»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою
(шифр та назва спеціальності)

професійного спрямування «Економіка та стратегія розвитку підприємства». -
(назва магістерської програм)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти планування собівартості продукції, а саме економічний зміст поняття собівартості продукції, її види, сутність та складові системи планування собівартості продукції, методичні підходи до планування собівартості продукції.

Проаналізовано діяльність ПАТ «Одескабель», основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, систему планування собівартості продукції.

Запропоновано використання виробничої функції для удосконалення системи планування собівартості продукції та заходи щодо використання резервів зниження собівартості продукції: збільшення обсягів виробництва нагрівальних кабелів, заміна в цеху БОК ламп розжарювання на світлодіодні лампи з датчиками руху.

Ключові слова: система планування собівартості продукції, матеріаломісткість продукції, резерви зниження собівартості продукції, виробнича функція.

ANNOTATION

Rybchenko A. A. «Improvement of the system of product cost planning at the enterprise»

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty

076«Entrepreneurship, trade and stock activity» under the master's program
(code and name of the specialty)

«Economics and Strategy of the Enterprise Development». – Odessa National Economics University.
(title of master program)

– Odessa, 2018.

The work deals with the theoretical aspects of product cost planning, namely, economic content of production cost, classification of product cost, essence and components of the system of product cost planning, methodical approaches of product cost planning.

Author analysis activity of the public joint-stock company «Odeskabel», the main technical and economic indicators, the system of product cost planning at the enterprise.

Author proposes to use production function in order to improve the system of product cost planning and measures to use reserves of product cost reduction.

Keywords: system of product cost planning, material consumption of products, the reserves of